

Сільське господарство
Західної України
після аграрної реформи
1848 р.

СУТЬ АГРАРНОЇ РЕФОРМИ 1848 р.

- скасування панщини і кріпосних повинностей за викуп;

- збереження поміщицьких землеволодінь;

- проголошення поміщиків єдиними власниками лісів та пасовищ;

- одержання селянами громадянських прав.

Стан сільського господарства

Залишки кріпосницького господарювання

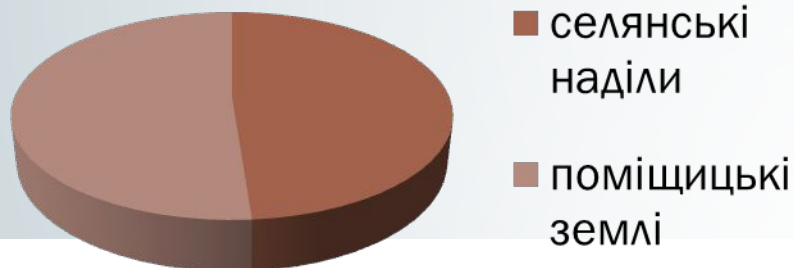
- Зберігалися поміщицькі землеволодіння (40 % земель належало великим поміщикам);
- існувала велика кількість безземельних і малоземельних селян, які продовжували працювати на поміщиків;
- поміщики мали права на ліси і пасовіща;
- селяни сплачували великі податки

Нові явища в сільському господарстві

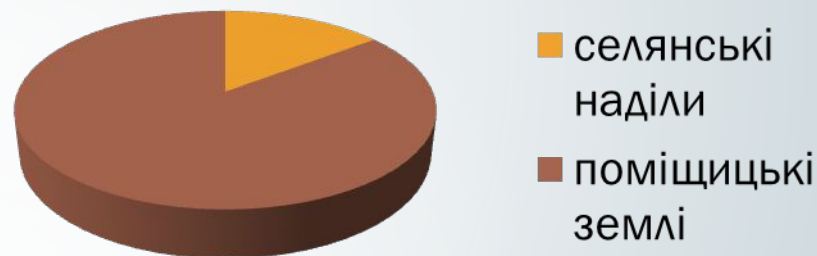
- У господарствах використовувалася праця найманих сільськогосподарських робітників;
- відбувається застосування сільськогосподарської техніки;
- виникає спеціалізація районів;
- господарства поміщиків і заможних селян втягуються в ринкові відносини;
- починається масова еміграція українського селянства

Структура землекористування в 1848 році

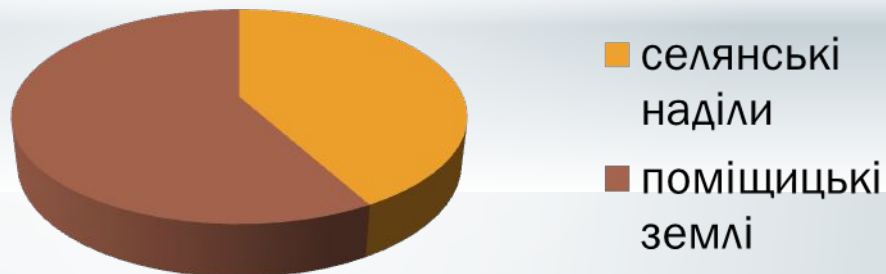
Землекористування
1848р.
Східна Галичина

Землекористування
1848р.
Закарпаття

Землекористування
1848р.
Північна Буковина

Висновки. Аграрна реформа 1848 р., без сумніву, сприяла переходу сільського господарства на капіталістичні рейки і втягуванню його в ринкові відносини. Але економіка західноукраїнських земель мала чітко виражений колоніальний характер, що позначилося на її структурі та динаміці розвитку.

В результаті реформи поміщики залишили в своїх руках величезні земельні володіння, захопили в свої руки сервітути (ліси та пасовища), якими могли користуватися і селяни за окрему плату.

Початок трудової еміграції

- Трудова еміграція - початок масового переселення українців в 90-х роках ХІХ століття із західноукраїнських земель в пошуках роботи до Канади, США, Бразилії, Австралії.
- В цей період виїхало більш як 250тис. осіб

Причини трудової еміграції українців

ДЕМОГРАФІЧНИЙ ВИБУХ
(різке зростання чисельності населення)

```
graph TD; A[ДЕМОГРАФІЧНИЙ ВИБУХ  
( різке зростання чисельності населення )] --> B[Відсутність роботи на підприємствах]; A --> C[Надзвичайно низький рівень оплати праці]; A --> D[Різке зменшення селянських наділів];
```

Відсутність роботи на підприємствах

Надзвичайно низький рівень оплати праці

Різке зменшення селянських наділів

Зародження українського кооперативного руху

Кооперація - форма об'єднання людей, які на пайових засадах спільно займаються певним видом господарської діяльності.

Кооперативи були покликані забезпечити допомогу незаможним , зокрема захистити їх від лихварства

Василь нагірний

Васи́ль Степа́нович Нагі́рний видатний український архітектор та громадський діяч кінця ХІХ — початку ХХ століть, піонер західноукраїнського кооперативного руху.

1883р. - заснування першого кооперативу «Народна торгівля» для заповування й продажу великих партій продуктів без посередників, а заощаджені гроші передавалися селянам.

Євген Олесницький

«Сільський господар» — українське господарське товариство у Галичині. Засноване у 1899 р. у м. Олесько Золочівського повіту (тепер Львівська обл.) Є.Олесницьким, священниками о. Томою і о. Юліяном Дуткевичами з метою захисту інтересів та поліпшення добробуту селян шляхом підвищення продуктивності сільськогосподарських угідь.

Селянська реформа в Наддніпрянській Україні. Зміни в сільському господарстві

Причини реформи 1861 року

- Занепад феодально - кріпосницької системи та селянських господарств;
- Праця кріпаків була малоефективною та малопродуктивною;
- Розвиток товарно - грошових відносин;
- Занепад кріпосницької мануфактури та потреба у вільнонайманій праці.

Правовий статус селян

Правовий статус особисто вільних селян

- Селяни здобули особисті та майнові свободи;
- Поміщики втратили будь - які права на селян;
- Селяни отримали право укладати угоди, займатися торгівлею, промисловістю, володіти майном;
- Селяни мали право брати участь в органах місцевого самоврядування, переходити в інші стани, навчатися, проходити службу;
- Селяни стали вільними;

Пережитки кріпацтва в правовому статусі селян після реформи

- Селяни сплачували подушний податок до 1866 р.;
- Відбували рекрутчину;
- До 1904 року до селян застосовували тілесні покарання;
- Протягом 9 років після оголошення реформи селянин не мав права відмовитися від наділу, а значить залишити село;
- Селяни залишалися “нижчим станом”.

Викупна операція

- В основу викупної операції були покладені розмір повинностей селян в поміщика.
- Держава взяла на себе проведення викупу землі.
- Селяни повинні були протягом 49 років повернути борг державі.
- Стягнення з селян викупних платежів припинилися лише у 1906 році.

Державні селяни

- Були власниками своєї землі;
- Користувалися економічними пільгами;
- розвивали господарства фермерського типу;
- Після реформи 1861 р. наділи були вдвічі більші, ніж селян-кріпаків;
- Сплачували менші платежі.

Висновки:

- 19 лютого 1861 – ліквідація кріпосного права в Російській імперії
- у другій половині XIX ст. сільськогосподарське виробництво прогресувало, втягувалося в ринкові відносини
- зростала роль України як «європейської житниці»
- 60-90-ті роки XIX ст.- прискорений розвиток зернового і цукрово-бурякового виробництва